

İMPARATORLUK'TAN CUMHURİYET'E BİR RUM AYDINI: YORGAKİ EFFİMİANİDİS VE ESERLERİ

A GREEK INTELLECTUAL FROM EMPIRE TO REPUBLIC: YORGAKİ EFFİMİANİDİS AND HIS WORKS

Hasan Taner KERİMOĞLU*

Geliş Tarihi/Received:24.05.2019

Kabul Tarihi/Accepted:16.06.2019

KERİMOĞLU, Hasan Taner, (2019), "İmparatorluk'tan Cumhuriyet'e Bir Rum Aydını: Yorgaki Effimianidis ve Eserleri" Belgi Dergisi, C.2, S.18, Pamukkale Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, Yaz 2019/II, ss. 1545-1562.

Öz

Bu makalede Yorgaki Effimianidis'in eserleri tanıtılmaktadır. Effimianidis (1878-1959), Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarında ve Türkiye Cumhuriyeti döneminde yaşadı. O hem imparatorluk hem de cumhuriyet döneminde Türk ve Rum toplumları arasındaki gerginliği azaltmayı amaçlayan girişimlerde bulunmuştu. O, bu amaçla 1909'da Türkçe ve Rumca olarak yayınlanan "Ciddiyet/İlikrina" gazetesini çıkarmıştı. Ayrıca Türk ve Rumların yakınlaşmasını sağlamak için makale ve kitaplar kaleme aldı. Bir avukat olan Yorgaki Effimianidis, İstanbul'da yerleşik olduğu için mübadele edilmedi ve Türkiye'de kaldı. O 1930'lu yıllarda özellikle ülke ekonomisiyle ilgili kitaplar yazdı. Ayrıca hem kendi toplumuyla hem de ülke sorunlarıyla ilgili devlet kurumlarına başvurularda bulundu.

Effimianidis'in yaşamıyla ilgili sınırlı bilgiye sahibiz. Fakat, onun kaleme aldığı kitaplar, döneme ait gazete ve dergiler ile arşivlerde yer alan bilgiler, bize bu konuda yardımcı olmaktadır. Onun düşünceleri, toplumsal birlik ve barışa yönelikti. Ayrıca, toplumsal yaşamda hukukun egemen kılınmasını istiyordu. O düşüncelerinde ilkeli ve tutarlıydı. Tüm bu bilgiler, onun düşüncelerini ve eserlerini değerli ve kayda değer kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yorgaki Effimianidis, Osmanlı Rumları, Azınlıklar, Tek Parti Dönemi*

Abstract

In this article, the works of Yorgaki Effimianidis are introduced. Effimianidis (1878-1959) lived in the last years of the Ottoman Empire and the period of the Republic of Turkey. In both periods, Effimianidis attempted to reduce the tension between the Turkish and Greek communities. For this purpose, in 1909, he published the newspaper "Ciddiyet/İlikrina" which was both in Turkish and Greek. He also wrote articles and books to enable Turks and Greeks to establish closer relations. Effimianidis, who was a lawyer, was not exchanged since he was born in Istanbul and stayed in Turkey. He published books especially about the national economy in the 1930s. In addition, he made applications to state institutions regarding his community and the problems in the country.

We have limited knowledge about Effimianidis's life. However, his books, periodicals and magazines and the information in the archives help us in this regard. His thoughts were oriented towards social unity and peace. He also wanted the law to be dominant in social life. He was principled and consistent in his thoughts. All this information makes his thoughts and works valuable and worthwhile.

Keywords: *Yorgaki Effimianidis, Ottoman Greeks, Minorities, Single Party Period*

*Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, taner.kerimoglu@deu.edu.tr, (orcid.org/0000-0001-8636-2253).

GİRİŞ

Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne geçiş süreci, siyasal, toplumsal, ekonomik ve demografik dönüşümlerin sonucunda gerçekleşmiştir. Bu çok yönlü dönüşüm süreci, çeşitli toplumsal ve düşünsel hareketlerin gelişimi için uygun bir ortam yaratırken aynı zamanda, yaşanan siyasal ve toplumsal gelişmeleri yönlendirmeyi amaçlayan birçok aydınının ön plana çıkmasına da imkân tanımıştır. İmparatorluğun varlığını sürdürmesinin giderek güçleştiğini gören Osmanlı aydınları, "devr-i hürriyet"ten itibaren hem kendi cemaatlerini ilgilendiren konularda hem de ülke meseleleri hakkında görüşlerini kamuoyuyla paylaşmanın yollarını aradılar. Toplumlarının yaşadığı sorunlara çözüm getirebilmek için basın-yayın faaliyetlerinin yanı sıra, siyasal ve ekonomik girişimlerde de bulundular.

İmparatorluktan Cumhuriyet'e geçiş sürecinde Müslüman veya Türk toplumunun üyesi olan aydınların faaliyetleri, Türkiye'deki sosyal bilimler literatüründe daha iyi bilinmekteyken, aynı değerlendirmenin gayr-i Müslim toplumların aydınlarına yönelik yapılması mümkün değildir. Büyük oranda ulus-devletin kurulma sürecinde yaşananlarla ilgili olduğunu düşündüğümüz bu durumun ortaya çıkışında, kaynak ve dil eksikliğinin de önemli bir rolü olduğu muhakkaktır. Ancak gayr-i Müslimlere yönelik biyografik çalışmaların sayısında son yıllarda bir artış olduğu da bir gerçektir¹.

Biz bu makalede Türkiye'deki sosyal bilimler literatüründe yeterince tanınmadığını düşündüğümüz Yorgaki Effimianidis'i² ve eserlerini tanıtmayı amaçlamaktayız. Çünkü Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde Rum toplumunun bir ferdi olarak dünyaya gelen Effimianidis'in Cumhuriyet döneminde de devam eden entelektüel faaliyetlerinin kayda değer ve önemli olduğu düşüncesindeyiz. Effimianidis'in entelektüel faaliyetlerinin incelenmesiyle, bir gayr-i Müslim aydınının ülkesinin yaşadığı sorunlar karşısındaki tutumunu ve toplumsal duyarlılığını saptamak olanaklı olacaktır.

Eserlerini tanıtmak istediğimiz Yorgaki Effimianidis'in yaşamı hakkında çok sınırlı bir bilgiye sahibiz. Ancak kendisinin İstanbul Barosu'nda bulunan ve güçlükle ulaşılabildiğimiz dosyasındaki bilgiler, bu konuda bize yardımcı olmaktadır. Buna göre Yorgaki Effimianidis, Burdur'da 1878/1879 yılında (1294/1296) dünyaya gelmişti. Babası Burdur'un zahire tüccarlarından Lazari Efendi'ydi. Mekteb-i Hukuk'u bitiren Yorgaki Effimianidis, 1907 yılından itibaren avukatlık yapmaya başlamıştı³. Effimianidis'in dünyaya geldiği Burdur, imparatorluğun son döneminde önemli oranda Rum ve Ermeni nüfus barındırıyordu. Fakat hem I. Dünya Savaşı sırasında Ermenilere yönelik uygulanan göç ettirme politikası, hem de Kurtuluş Savaşı'nın sonrasında gündeme gelen mübadele, Burdur'daki gayr-i Müslimlerin varlığını sonlandırmıştı⁴. Babasının görevi nedeniyle 1916 yılında Burdur'a gelen ünlü yazar Kemal Tahir, "Bir Mülkiyet Kalesi" başlıklı kitabında tehcirin Burdur'da yol açtığı sonuçları resmeder⁵.

Savaş öncesinde İstanbul'a yerleşmesinden dolayı Yorgaki Effimianidis mübadeleden hariç tutulmuştu. Fakat Kurtuluş Savaşı'nın sonrasında gündeme gelen İstanbul Barosu'nun yeniden yapılandırılması sürecinde birçok gayr-i Müslim avukat gibi⁶ Yorgaki Effimianidis

1 Ramazan Erhan Güllü, *Patrik Meletios Metaksakis ve İstanbul Rum/Ortodoks Patrikhanesi (1921-1923)*, Ötügen Yayınları, İstanbul, 2017; Murat Hulkiender, *Bir Galata Bankerinin Portresi George Zarifi 1806-1884*, Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi Yayınları, İstanbul, 2003.

2 Yorgaki Effimianidis'in adı hem kendi kaleme aldığı eserlerde, hem de onun hakkında bilgi veren kaynaklarda farklı şekillerde yazılmıştır. Biz bu makalede metin içinde "Yorgaki Effimianidis"i kullandık. Dipnotlar ve kaynakçada ise eserlerde kullanıldığı biçimiyle yazarın ismine yer verdik.

3 İstanbul Barosu Arşivi, Sicil No: 2579.

4 Zafer Gölen, "Burdur Ermenileri ve Tehcir", *Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi*, (Ed. Bünyamin Kocaoğlu), İlkadım Belediyesi Yay., Samsun, 2017, s. 457-471.

5 Kemal Tahir, *Bir Mülkiyet Kalesi*, İthaki Yay., İstanbul, 2009.

6 Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Umut Karabulut, "Muhâmât Kanunu: Avukatlık Kurumunun Düzenlen-

de Baro'dan uzaklaştırıldı. Effimianidis, Baro'dan çıkarıldığı 1924 yılından itibaren idari iş takibi ve telifatla yaşamını sürdürmeye başladı. İstanbul Barosu'ndan çıkarılmasını kendisine yapılan büyük bir haksızlık olarak değerlendiren Effimianidis, avukatlık mesleğine geri dönebilmek için tek parti döneminin son yıllarında ve "dünyanın yeniden demokrasi patlamasına yol aldığı"⁷ bir süreçte devlet kurumlarına başvurularda bulunmuştur. Dönemin başbakanı Hasan Saka'ya yönelik başvurusundan mağduriyetinin giderilmesi konusunda sonuç almayan Effimianidis, daha sonra 3 Kasım 1948 tarihli bir dilekçeyle Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'den yardım talep etmiştir. Effimianidis dilekçesinde; kendisinin Baro'dan çıkarılmasına neden olanların devletin üst kademelerinde görevlendirilmesine karşı çıkıyor ve "insan hak ve hürriyetine kıymet verilmesi ve yapılan haksızlıkların, adaletsizliklerin tamir ve ıslah olunması, velhasıl tarafsız adaletin sağlanması, anayasamız hükümlerinden bütün vatandaşların eşit olarak faydalanması"⁸ni talep ediyordu⁸. Effimianidis'in bu uğraşları sonuç vermiş olacak ki kendisi 1950 yılında İstanbul Barosu'na yeniden üye olarak avukatlık yapmaya başlamıştır. İstanbul Barosu'nda bulunan dosyasındaki bilgilere bakılırsa Yorgaki Effimianidis, 10 Ağustos 1959 tarihinde hayatını kaybetmiştir.

Hem imparatorluk hem de Cumhuriyet dönemindeki uğraşlarına bakarak Yorgaki Effimianidis için, üyesi bulunduğu toplumun yaşadığı sorunlar karşısında duyarsız kalmayan ve toplumsal barışı önemseyen bir aydın değerlendirmesini yapmak olanaklıdır. Ülkesi ve toplumunun karşı karşıya kaldığı problemlerin çözümü için çeşitli kitap ve makaleler kaleme alan Effimianidis, bu uğurda yeri geldiğinde devlet kurumlarına başvurmuş, yeri geldiğinde de kamuoyunu etkileyebilmenin diğer yollarını aramıştır. Fakat özellikle Türk ve Rumların arasındaki soğukluğu ortadan kaldırıp yakınlaşmayı sağlamayı amaçlayan çabaları, imparatorluğun ulus-devlete evrildiği tarihsel aşamada bir süreklilik arz etmektedir.

II. MEŞRUTİYET DÖNEMİNDE YORGAKI EFFIMIANİDİS

Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarını da içine alan II. Meşrutiyet dönemi (1908-1918), çeşitli siyasal ve toplumsal hareketlerin gelişimi ve kamuoyunu etkileyebilmeleri açısından yeni olanaklar yaratmıştı. Siyasal özgürlüklerin yeniden kullanılmaya başlamasıyla birlikte imparatorluktaki farklı etnik, dinsel, sınıfsal ve ulusal hareketler kendilerini ifade edebilmek adına basın ve yayın faaliyetlerine, miting, boykot gibi toplumsal eylem biçimlerine başvurdular. Ayrıca bu süreçte, siyasal iktidar üzerinde bir baskı oluşturabilmeyi amaçlayan kitlesel hareketlerin yanı sıra bireysel girişimlere de tanık olundu. Osmanlı vatandaşları, kaleme aldıkları kitap, broşür veya makaleler aracılığıyla düşüncelerini kamuoyu ile paylaşım inisiyatif kullanmaya çalıştılar.

Hürriyetin ilanı, Osmanlı unsurları arasında her ne kadar bir kardeşlik ve yakınlaşma süreci başlatsa da bu durum çok uzun süreli olmamış, eski gerginlikler veya sorunlar yeniden gün yüzüne çıkmıştı. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra imparatorluktaki farklı unsurlar arasında alevlenen çeşitli gerilimler ve yanlış anlamalar, gazete ve dergiler aracılığıyla kamuoyu ile paylaşılmaya başlandı. Bu anlamda "devr-i hürriyet", dostlukların yanı sıra düşmanlıkları da körükleyebilecek koşulları oluşturdu. Nitekim bu süreçte dillendirilen bir iddiaya göre, Osmanlı İmparatorluğu'nda en fazla nüfusa sahip gayr-i Müslim toplum olan Rumlar, baskıcı rejimin yıkılması için II. Abdülhamit yönetimine karşı muhalefet etmemiş ve bu uğurda mücadeleden kaçınmışlardı. Bu sav özellikle, II. Meşrutiyet'in ilanından sonra en önemli siyasal güç haline gelen İttihat ve Terakki Cemiyeti'ni destekleyen basında sıkça dile getiriliyordu. Ayrıca 1908 yılının son aylarında ülke genelinde yapılan seçimlerde Rum toplumunun temsilcileri ile İttihat ve Terakki Cemiyeti arasında yaşanan gerginlik, Rumlara yönelik bu savların yaygınlaşmasına zemin hazırlıyordu⁹.

mesi ve İstanbul Barosunda Yaşanan Tasfiyeler", Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, 2013/Güz, s. 79-104.

7 Cemil Koçak, "Barodan Atılan Rum Avukat İsmet İnönü'den Adalet İstiyor!", *Star*, 3 Ekim 2015.

8 *Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü*, 30-1-0-0-55-336-4.

9 Hasan Taner Kerimoğlu, *İttihat-Terakki ve Rumlar 1908-1914*, Libra Kitapçılık ve Yayıncılık, İstanbul, 2012, s. 58-59.

Osmanlı Rum toplumunun bir ferdi olan Yorgaki Effimianidis, kamuoyunda gündeme gelen bu eleştiriler üzerine bir kitap kaleme alarak cemaatine yönelik suçlamalara yanıt vermeye çalışmıştır. Yorgaki Effimianidis'in "Sevgili Türk Kardeşlerimize Takdim Rum Kardeşleriniz" başlığıyla 1908 yılının eylül ayında kaleme aldığı kitap, iki toplum arasındaki yanlış anlamaları ortadan kaldırmayı ve toplumlari birbirine yakınlaştırmayı amaçlıyordu¹⁰. Effimianidis'in Türk ve Rum toplumlari arasında yakınlaşmayı sağlayabilmek amacıyla bir kitap kaleme alması, dönemin gazetelerinde övgüyle karşılanmıştı. Gazeteler "Osmanlılığın bütün manasıyla Osmanlı olan Yorgaki Efimyanidi Efendi gibi" isimlerin yayınlari yapmaları halinde unsurlari arasındakili soğukluğun ortadan kalkacağını ifade ediyorlardı¹¹.

Yorgaki Effimianidis, Rum toplumunun niçin istibdada taraftar olamayacağını kitabındaki tarihsel örneklerle anlatmaya çalışıyordu. Ona göre Yunanlılar eskiden beri meşrutiyetle yönetilmiş, hürriyet ve adaleti savunmuşlardı. İstanbul'un Osmanlılar tarafından fethinden sonra da Rumlar, Osmanlı Devleti'ne bağlılık göstermişlerdi. 1878 yılındaki Berlin Kongresi'nden sonra ise "Slav tehlikesine" karşı Rumeli'de örgütlenmeye çalışmışlardı. Effimianidis'e göre Rumların bu süreçte Bulgarlar tarafından saldırıya uğramasının temel nedeni, ulusal hislerine ve vatanına bağlı kalmalarıydı. Effimianidis, Slav kavimlerinin başlattığı Makedonya mücadelesinin Osmanlılara verdiği zararlari değinirken Rum toplumunun vatanına bağlılığına vurgu yapıyordu. Ona göre Rumlar, vatanlarının "Bulgarlaşmasına" karşı koymuş ve böylece Doğu Rumeli konusunda olduğu gibi Avrupa'yı bir oldubitti ile karşılaşmak tehlikesinden kurtarmışlardı¹².

Effimianidis daha sonra, II. Meşrutiyet'in ilanının ardından Rumlar hakkında ortaya atılan iddialari yanıtlamaya çalışır. Rum unsurunun taassup boyunduruğu altında olup olmadığı, Patrikhanenin hükümet ve milletle olan ilişkisi, Rum toplumuna ait olan ayrıcalıklar ve bunların Kanun-ı Esasi ile ilişkisi Effimianidis'in yanıtlamaya çalıştığı sorular arasındadır. Effimianidis'e göre Rumların baskıcı yönetime taraftar oldukları hakkındaki iddialari tümüyle gerçek dışıydı ve tarihsel kanıtlari da bunu doğrulamıyordu. "*Rum milletine, Yunan unsuruna hiçbir zaman ve mekânda vatanına hıyanet lekesi sürülmemiş ve bundan böyle de sürülmeyecektir*" diyen Effimianidis, Rumların vatanlarına ve Osmanlı Devleti'ne olan bağlılıklarını tarihsel örneklerle kanıtlamaya çalışıyordu¹³.

Ona göre Rum milletinin Patrikhanenin boyunduruğu altında olduğuna ilişkin savlar da gerçek dışıydı. Çünkü Rum unsuru Patrikhane sayesinde varlığını koruyabilmişti. Ayrıca Rumlar, sanıldığı gibi bir dini "taassup" nedeniyle değil, yaşamlarının gereklerinden gördükleri için Patriklere ve o makamda bulunanlara hürmet göstermişlerdi. Rumlara ait mezhepsel ayrıcalıkların hicretin ikinci yılında Hz. Muhammet'in yayınlamış olduğu beyannameye kadar geri götürülebileceğini ileri süren Effimianidis'e göre Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'u fethinden sonra Rumlara verilen söz konusu ayrıcalıkları korumuştı.

Yorgaki Effimianidis'in kitabında en fazla üzerinde durduğu konu ise Osmanlı unsurlarının arasındakili soğukluğu ve yanlış anlamaları ortadan kaldırarak birlikte yaşama iradesini göstermeleriydi. Effimianidis, bu konuda Osmanlı unsurlarına sık sık çağrıda bulunuyor ve dayanışma içinde olmanın önemini vurguluyordu: "*Ey vatandaşlar! Artık uyanalım. Bizim şu sırada en büyük vazifemiz birbirimizi anlamak ve kemal-i itmi'nan ile yekdiğerimize rabıt-ı kalb eylemektir. Zira birbirimizi bilmez isek aramızda emniyetsizlik devam edecek ve bittabi bunun neticesi olarak hiçbir arzumuz da vücut bulamayacaktır*"¹⁴.

Ancak Yorgaki Effimianidis'i en fazla üzen gelişmenin 1908 seçimlerinde Rumlara

10 Yorgaki Efimyanidi, *Sevgili Türk Kardeşlerimize Takdim Rum Kardeşleriniz*, Matbaa-i Kütübhan-e-i Cihan, y.y., 1324.

11 "Osmanlı Hıristiyan Vatandaşlarımız", *Yeni Gazete*, 20 Şubat 1909, s. 3.

12 Yorgaki Efimyanidi, *a.g.e.*, s. 22-23.

13 *A.g.e.*, s. 25-26.

14 *A.g.e.*, s. 50-51.

yönelik ortaya atılan çeşitli suçlamalar olduğu anlaşılıyor. Effimianidis'e göre seçim sürecinde Rumların Girit ve Makedonya'nın Yunanistan'a katılmasını istedikleri biçiminde söylentiler yayılmış ve vatana ihanet ettikleri ileri sürülmüştü. Yorgaki Effimianidis bu iddialara şöyle karşılık veriyordu:

“Rumlar ne hain-i vatan olabilirler ve ne de imkânsız ve icab-ı hamiiyete münafi bir şeyi arzu eder ve hatır ve hayallerine getirirler. Belki bütün kalpleriyle vatana merbut kalarak anın itilasına ve iktisab-ı şeref ve satvetine hizmet etmek isterler, Rumlar vatan-ı muazzezlerinin her türlü tecavüzden masun kalması için bütün mevcudiyetlerini anasır-ı saire ile beraber feda etmekte tereddüt eylemezler, Rumlar pek yakın olan İslav ve Cermen istilas tehlikesinden endişenak buldukları ve zaten senelerden beri Rumili'nde bu tehlikenin mukaddematına göğüs gererek kan döktükleri cihetle vatani tehlikeye, Osmanlıları zaafa düşürecek halâta nazar-ı lakaydi ile bakamazlar”¹⁵.

Rum toplumunun bir ferdi olan Yorgaki Effimianidis, Osmanlı unsurları arasında dayanışma yaratmanın önemine değiniyor ve vatandaşlara düşen görevin adalet ve eşitlik çerçevesinde bir Osmanlı medeniyeti yaratmak olduğunu ifade ediyordu. *“Son sözüm Rumlar Türklerden ayıramazlar”* diyen Effimianidis, kitabını *“Yaşasın ittihad ve uhuvvet, kahrolsun vatan hainleri”* sözleriyle noktalyordu¹⁶.

“Helen-Osmanlılığı” politik görüşüne sahip olduğu görülen Effimianidis, özellikle Türk ve Rum unsurları arasında ortaya çıkan yanlış anlaşılmaların ortadan kaldırılması ve her iki toplum arasında dostane ve yakın ilişkilerin kurulmasını sağlamak için kamuoyu oluşturmanın diğer araçlarından da yararlanmıştı. Kendisi, dönemin en önemli siyasal gücü olan İttihat ve Terakki Cemiyeti yanlısı gazetelerden Tanin gazetesine gönderdiği bir mektupta *“Türk ve Rum unsurları arasında serzede-i zuhur olan su-i tefehhümatı izale ile husul-i vahdet-i siyasiyeye çalışmak üzere”* *“Rum Tenvir-i Efkâr Kulübü”*nün kurulduğunu açıklamıştır. Ayrıca bu amaca hizmet etmek üzere *“Ciddiyet”* ismiyle Türkçe-Rumca bir gazetenin de kısa süre içinde yayımlanacağını haber vermiştir. Yorgaki Effimianidis'in bu mektubu Tanin gazetesince memnuniyetle karşılanmıştır¹⁷.

Yorgaki Effimianidis'in bir tarafı Türkçe, diğer tarafı Rumca olmak üzere Ciddiyet ismiyle bir gazete çıkarılmasına izin verilmesi konusundaki başvurusu, Dâhiliye Nezareti'nin ilgili birimince incelenir¹⁸. Gerekli araştırmanın yapılmasının ardından Effimianidis'in Mekteb-i Hukuk mezunu, otuz yaşını geçmiş bir Osmanlı vatandaşı olduğu ve hakkında bir hüküm bulunmadığı anlaşılır¹⁹. Gerekli yasal sürecin tamamlanmasının ardından *“Ciddiyet/İlikrina”*nın görebildiğimiz ilk ve tek sayısı 21 Mart 1325/3 Nisan 1909 tarihinde yayımlanır. İlk iki sayfası Türkçe, üçüncü ve dördüncü sayfaları Rumca olarak yayımlanan gazetenin künyesinde, imtiyaz sahibi ve başyazar olarak Yorgaki Effimianidis'in, sorumlu müdür olarak ise Nikolaki Rojoli'nin isimleri görülür. Ayrıca *“şimdilik haftada bir defa cumartesi günleri neşr”* olunacağı belirtilen gazetenin, *“Rum İrfan-ı Siyasî Kulübünün Gazetesi”* olduğu duyurulur.

Gazetenin yayın politikasının açıklandığı *“Mesleğimiz”* başlıklı bölümde şu ifadelere yer verilmiştir: *“Yalnız hakkı, hakikati müdafaa etmek ve şu vatan-ı muazzezimizin yegâne vasıta-i selamet ve terakkisi olmak üzere telakki ettiğimiz ittihadın husulüne çalışmak ve bu babda hiçbir guna fedakârlıktan çekinmemektir”*.

Gazetenin yayın politikasında vurgulanan *“vatan”* ve *“birlik”* gibi kavramlar, Helen-Osmanlılığı düşüncesinin tezahürleri olarak gazetede diğer yazılarda da görülür.

15 A.g.e., s. 66-67.

16 A.g.e., s. 75.

17 *“Türkçe-Rumca Bir Gazete”*, Tanin, 28 Mart 1909, s. 3.

18 Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dahiliye Nezareti Mektubi Kalemi, (BOA-DH.MKT), 2614/44.

19 Başkanlık Osmanlı Arşivi, Zabtiye Nezareti, (BOA-ZB), 326/120.

Gazetede yer alan imzasız baş makalede, toplumsal birliğin sağlanabilmesi ve vatanın esenliğe kavuşması için en büyük görevin düştüğüne inanılan “Osmanlı Gençlerine” şöyle çağrı yapılmaktaydı: “... (vatan) öyle istiyor ki biz o saf kalplerimizle, o ateşin hissiyat-ı vataniyemizle o faaliyet-i nevcivaniyemizle ileriye daima ileriye gidelim, zihinlerimiz her türlü kuyud-ı miskinaneden, o karanlık mazinin âsâr-ı şaibedarından arî ve hali olarak teşnegan-ı hakikate pişdar olalım. Âmâlimizin, efkârımızın velhasıl mevcudiyet-i maddiye ve maneviyemizin mehd-i mukaddesi olan bu mülkün husul-i umran ve terakkisine müteallik ahvalde biz herkesten ziyade çalışalım, zira vatanın istikbalinde biz herkesten ziyade alakadarız”²⁰.

Gazetede Yorgaki Effimianidis imzası ve “Gönül İsterdi ki” başlığıyla yer alan diğer bir makalede; geçmişin kötü tecrübelerinin yeniden tekrar etmemesi ve Osmanlıların meşrutî idare altında yaşamayacaklarına dair tereddütlerin oluşmasına izin verilmemesi isteniyordu. Ayrıca Effimianidis, artık hakkın ve gerçeğin aranması gerektiğini belirtip meşrutiyetin ilanından sonra Rum toplumu hakkında ortaya atılan söylentilerle ilgili olarak şu yorumu yapıyordu: “Şu vatana bütün mevcudiyetiyle merbut olan, burada meşrutiyet-i idarenin hürriyet ve müsavat-ı tamme ve adaletin teessüsünden, hükümet-i Osmaniyenin, şeref-i Osmanînin iktisab-ı kuvvet ve ihraz-ı teali etmesinden başka bir emel beslemeyen, âsâr-ı hayatiyesiyle imar-ı memlekete iştiraki akdes-i vezaifden bilen bir unsura, Rum milletine karşı ne gibi maksada, makasid-ı tefrikacuyaneye müsteniden azv olunduğu edna bir mülâhaza ile anlaşılabilir olan bühtanlar, düşnâmlar umum Osmanlılarca ve bilhassa, insafın nisfû-d-din olduğunu pekiyi takdir eden İslam vatandaşlarımızca kaillerinin, o garazkârların o bedhahların yüzlerine çarpılsın da böylece bulanık suda balık avlamayı sanat edinen... tufeylilere bir ders-i ibret verilsin!”²¹.

Effimianidis yazının devamında, seçimlerden itibaren yaşanmakta olan meşrutiyete aykırı davranışlara kayıtsız kalınmamasını ve Kanun-ı Esasî'ye vurulan darbelere göz yumulmamasını ister. Ayrıca tartışmalı kiliseler sorunu nedeniyle Rumeli'de, Patriklik meselesi yüzünden Kudüs'te ortaya çıkan ve Rumluğa, anayasaya ve dinsel yasalara aykırı olan uygulamalara dikkat çekerek sözlerini şöyle tamamlar: “İttihad, ittihad! Kanun, yine kanun! İşte düstur-ı necatımız!”

Gazetede Yorgaki Effimianidis imzasıyla yayımlanan bir diğer makale “Dostum Hatırlar mısın?” başlığını taşır. Effimianidis buyazıda, hürriyetin ilanından sonra Osmanlı toplumunda ortaya çıkan geleceğe yönelik ümitlerin kısa süre içinde yerini istibdat döneminde olduğu gibi karşılıklı suçlamalara ve çatışmalara bıraktığına değinmektedir. Ona göre, hep kişisel çıkarlar adına hareket ediliyor ve bunun dışında bir şey düşünülüyordu. Effimianidis sözlerinin devamında isim vermeden İttihatçıları şu sözlerle eleştirmektedir: “Biz yalnız evet, ey merkez halkı yalnız çalışmaksız yemek, zahmetsiz maaş almak, menasib-ı devleti yed-i inhisara geçirip çırıl çiplak yalın ayak başı açık çalışan efradın, anasırın sırtından geçinmek, kalem odalarında kahvehane köşelerinde müsavattan, adaletten hele hele uhuvvetten dem urmak istiyoruz. Bir taraftan bina-yı meşrutiyet ve müsavatta ef'âl ve akvâlimizle nice rahneler açtığımız halde diğer taraftan hamî-i hürriyet muhafız-ı adalet görünmeğe çalışıyoruz. Fakat insaf edip de saadet-i şahsiyemizin selamet-i vatanla kaim olduğunu bir türlü teslim etmeğe kail olamıyoruz, yazık!”²².

Effimianidis'e göre, hep bu düşünceler nedeniyle Kâmil Paşa Hükümeti düşürülmüş ve yerine Hüseyin Hilmi Paşa kabinesi getirilmişti. Ona göre milletvekilleri, vatanın çıkarlarından ziyade kendilerini oraya getiren “fırka”nın amaçlarını gerçekleştirmek ve “cemiyet”çe saptanan bakanların açıklamalarını alkışlamakla sorumlu olduklarını halka açıkça söylemeli ve bu nedenle halk da durumunun düzeltilmesini boşuna beklemeden

20 “Osmanlı Gençlerine!”, *Ciddiyet/İlkrina*, 3 Nisan 1909, s. 1.

21 “Gönül İsterdi ki”, *Ciddiyet/İlkrina*, 3 Nisan 1909, s. 1-2.

22 “Dostum Hatırlar mısın?”, *Ciddiyet/İlkrina*, 3 Nisan 1909, s. 2.

kendi çaresini aramalıydı. Osmanlı toplumunda giderek artan ekonomik eşitsizliklere ve unsurlar arasında baş gösteren ayrılığa değinen Effimianidis, geleceğe yönelik şu öngöründe bulunuyordu: *“Günahdır, yazıktır bu halka, bu memlekete rişte-i ittihad bütün bütün kopmak üzeredir. Bazıların bilerek veya bilmeyerek saçtıkları tohm-ı tefrikaya inzımam eden açlık, sefalet bu tehlikeyi gittikçe yaklaştırıyor. Allah aşkına biraz ziyadece ibret ve faaliyet gösterilsin, vatan için pek mühlik olan şu yaralara acilen bir merhem bulunsun, değilse yangın saçağı sardıktan sonra yapılacak tedabir, hiçtir. Belki yangını, sukûtu tesrii eder itfâ değil!”*.

“Ciddiyet/İlikrina”nın Yunanca kısmında yer alan makalelerde de “vatan” ve “birlik” kavramlarına özel bir önem verildiği ve Osmanlı Türkçesi ile yazılmış bölümdekine benzer görüşlerin dile getirildiği görülür²³. “Uygarlığın Önündeki Siyasetin Organi” başlığıyla yer alan baş makalede ülkenin geleceğinin biçimlenmesinde en önemli görevi üstlendiği düşünülen gençlere çağrı yapılır. Gazeteye göre, vatanın çıkarları için gençlerin politik gelişmelere kayıtsız kalmayarak ülke sorunlarıyla ilgilenmeleri gerekmektedir²⁴.

“Biz de İçtenlikle Çabalamaya Geldik” başlığıyla yer alan diğer bir makalede ise, vatan için güzel olanın yalnızca gençlerle başarılamayacağı ve bu uğurda ülkeye gönül vermiş herkesin katkısının gerektiği belirtiliyordu. Ülkede var olan anayasa ile her şeyin gerçekleştirilebileceğini düşünen gazeteye göre, bu yalnızca Avrupalı bir düşünceyle değil, bize ait olan düşüncelerle başarılmalıydı. Ciddiyet/İlikrina, evlerinde oturup hiçbir şeye karşımadıklarını belirttiği varlıklı kesime de seslenerek onları vatan için harekete geçmeye davet ediyordu. Gazete Türk “kardeşlere” ise şöyle sesleniyordu: *“Biz, Yunan ulusu olarak özgürlüğün, hakkın, sahiplenmenin ne olduğunu çok iyi biliyoruz. Ve bunu da Osmanlı topraklarında uzun yıllar yaşamış olarak ve ileride de yaşıyor olarak göstereceğiz. Elbette ki Türk kardeşlerimiz de bizim her zaman yanımızda, yanımızda olmasa da hep kalbimizde olacaklar”*²⁵.

Ciddiyet/İlikrina'nın sonraki günlerde yayınına devam edip etmediği konusunda herhangi bir bilgiye sahip değiliz. Ancak II. Meşrutiyet dönemindeki birçok örnekte de görüldüğü gibi Ciddiyet/İlikrina gazetesinin yalnızca bir sayı çıkabildiği tespitini yapmak mümkündür. Yorgaki Effimianidis, Ciddiyet/İlikrina'nın yayımına son vermesinden sonra da entelektüel faaliyetlerini sürdürür. Effimianidis'in ismini, 1909 yılının ekim ayında yayımlanmaya başlayan ve İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin politikalarına muhalefet eden Sada-yı Millet gazetesinde görmekteyiz.

Yorgaki Effimianidis, Osmanlı unsurları arasında dayanışma ve yakınlaşmanın sağlanmasını kendisine hedef seçmiş olan Sada-yı Millet gazetesinde yayımlanan makalelerinde de 1908 Devrimi'nin kazanımlarının korunmasını istemekteydi. Ona göre devrimler, hükümeti ve hükümet adamlarını değiştirir ve halka büyük fedakârlıklar yüklerdi. Sosyal ve siyasal nedenler sonucunda oluşan devrimlerin sonrasında da hükümet adamlarının bu koşulları ve toplumlarının yaşadığı sorunları bilerek hareket etmeleri gerekmektedir. Yorgaki Effimianidis'e göre aksi takdirde yönetimin ve hükümet adamlarının değişmesi, istenilen sonuçları vermeyecekti. Bu nedenle Effimianidis, devlet adamlarının vatanın çıkarlarını kişisel çıkarlarının üzerinde tutmasının ve görev bilincine sahip olmalarının önemi üzerinde duruyordu²⁶.

Effimianidis, Sada-yı Millet gazetesinde yayımlanan ve Osmanlılardaki eğitim anlayışını konu aldığı bir diğer makalesine ise *“Bugün, artık teslim etmeliyiz ki, biz Osmanlılar hayat-ı ictimaiyye ve müessesat-ı hukukiye ve saire nukat-ı nazarından tekâmülden pek geri,*

23 Gazetenin Yunanca kısmının çevirisinde yardımcı olan Sayın Songül Duran'a minnettarlığımı ifade etmek isterim.

24 “Uygarlığın Önündeki Siyasetin Organi”, *Ciddiyet/İlikrina*, 3 Nisan 1909, s. 3.

25 “Biz de İçtenlikle Çabalamaya Geldik”, *Ciddiyet/İlikrina*, 3 Nisan 1909, s. 3-4.

26 “İnkılaptan İstifade Nasıl Olur?”, *Sada-yı Millet*, 6 Teşrin-i evvel 1325, s. 1-2.

esbab-ı tekâmüle malikiyet emrinde ziyade fakiriz” saptamasıyla başlar. Ona göre taklit ve icat, gelişmenin temel ilkeleri iken, muhafazakârlıktaki ifrat ise düşmanıydı. Eğitim ve bilime verdiği önem sayesinde Japonya'nın geliştirdiğini belirten Yorgaki Effimianidis, Osmanlıların ise Çin gibi muhafazakârlıktaki ifrat sebebiyle geri kaldığını ifade eder. Ayrıca ona göre Osmanlılar, geliştirmek için hâlâ yeteri kadar girişimlerde bulunmuyor ve bilime gerekli önemi vermiyorlardı. Osmanlı Hükümeti'nin bile eğitime gereken önemi vermediğini dile getiren Effimianidis, eğitimde ilköğretime önem verilmeyip yüksek öğretime ağırlık verilmesini ise doğru bulmadığını ifade ediyordu. Bu nedenle geniş halk kesimlerinin eğitilmesine olanak sağlayacak olan ilköğretime ağırlık verilmesini ve pek çok iptidai mektebinin açılmasını önermekteydi. Ona göre bu yapılmadığı takdirde “... hayat-ı ictimaiyyenin tezahürat ve tekâmülatında pek büyük dahil olan avam ihmal olunduğça bizim için hiçbir şeye muvaffak olamamağa mahkûmiyet katı’ı”ydi²⁷.

CUMHURİYET TÜRKİYE’SİNDE YORGAKI EFFİMİANİDİS

Yorgaki Effimianidis’in imparatorluktan ulus-devlete geçiş sürecindeki yaşamı hakkında çok fazla bilgiye sahip değiliz. Fakat daha önce de belirtildiği gibi, 1924 yılında İstanbul Barosu’ndan çıkarılmasından sonra yaşamını iş takibi yaparak kazandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, İstanbul’un yerleşiklerinden birisi olması, onun Anadolu’daki Rum toplumu açısından büyük bir trajediye dönüşen mübadelenin dışında kalmasını sağlamıştır. Fakat Milli Mücadele sürecinde yaşananlar ve Türkiye ile Yunanistan arasında 1930 yılına kadar devam eden gerginlikler, her iki ülkedeki azınlıkları olumsuz yönde etkilemiştir. Bununla birlikte Türkiye ve Yunanistan arasındaki ilişkilerin 1930 yılından itibaren iyileşmesi, hatta iki ülkenin 1934 yılında Balkan ittifakını oluşturmaları, Türkiye’deki Rum toplumunun günlük yaşamında bir rahatlama yaratmış olmalıdır. Türk ve Rumlar arasında yakınlaşma ve dayanışmanın sağlanması gerektiğini II. Meşrutiyet döneminden beri savunmakta olan Effimianidis’in iki ülke arasındaki işbirliğinden hoşnut olduğunu tahmin etmek mümkündür. Nitekim Effimianidis, 1930’lu yıllarda eserleriyle yeniden karşımıza çıkmaktadır.

1930’lu yıllarda Türkiye’yi meşgul eden en önemli gelişme kuşkusuz, dünya ekonomik kriziydi. Birçok ülkeyi etkileyen ve binlerce kişinin işsiz kalmasına yol açan kriz, Yorgaki Effimianidis’in de ilgi alanına girer. Effimianidis, “Cihan İktisad Buhranı Önünde Türkiye” ismiyle iki cilt olarak yayımlanan kitabında ekonomik krizin ülkesi için yaratacağı sorunları ve alınması gereken önlemleri analiz etmeye çalışmıştır. 1935 yılında yayımlanan kitabının ilk cildinin önsöz mahiyetindeki bölümünde Effimianidis, eseri yazmaktaki amacını şöyle ifade ediyordu: “Doğrulukta ayrılmamağı ve, her ne bahasına olursa olsun, doğruyu söylemekten çekinmemekliği, nefsimce, düstur ittihaz etmiş olduğumdan ve vatanıma ve vatandaşlarıma hizmet etmekten gayri bir emeli mahsus da beslemediğimden, bütün kâinat için olduğu gibi memleketimin de en büyük derdlerinden birini teşkil eden İktisadî buhran hakkında bildiklerimi, düşündüklerimi, söz özüne uygun bir türk vatandaşı sıfatıyla, umumun nazar ve mütalâasına arzı vazife bildim”²⁸.

185 sayfadan oluşan kitabın ilk cildinde Effimianidis, krizin nasıl ortaya çıktığı ve dünya genelindeki etkileri hakkında dünyanın önde gelen iktisatçı, sanayici ve yazarlarının görüşlerine yer veriyordu. Liberal politikaları savunduğu anlaşılan yazar, ekonomik krizin ortaya çıkışında I. Dünya Savaşı’nın önemli rolü olduğu düşüncesindeydi. Savaşın ertesinde oluşturulan uluslararası düzenin ülkeler arasındaki rekabeti sona erdirmediğini, tam tersine mücadeleleri körüklediğini belirten Effimianidis’e göre, devletler giderek içe kapanmaya başladılar. Gümrük duvarlarını yükselterek “milli iktisat”a yönelen ülkeler, yeni bir iktisadi düzenin ortaya çıkmasına yol açtılar. Ona göre uluslararası iş bölümünün

27 “Kanun-ı Tekâmül Önünde Osmanlılar”, *Sada-yı Millet*, 17 Teşrin-i sani 1325, s. 1.

28 Yorgaki Effimianidis, *Cihan İktisad Buhranı Önünde Türkiye*, Kâatçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi, İstanbul, 1935, s. 4-5.

bozulması ve her ülkenin kendi ihtiyacını kendisinin karşılmasını öngören ortaçağa özgü bir anlayışın yerleşmesi, kazançların düşmesine yol açmıştı²⁹.

Dönemin Marksistlerinin krizin çıkış nedenleri hakkındaki fikirlerine katılmadığını belirten Effimianidis'e göre krizin fazla üretimden kaynaklandığı savları doğru değildi. Ona göre kriz, üretim ve tüketim arasındaki dengenin bozulması, bu dengeye aracılık eden para ve ürünlerin sürüm ve dağıtımındaki sorunlardan kaynaklanmıştı. Effimianidis'e göre krizden çıkış yolu, milli iktisat uygulamalarına son verip liberal prensiplere geri dönmekte yatıyordu: *"Beşeriyetin selâmeti ve buhranın zevalile bir an evvel refaha avdeti için, pek haklı olarak ümit etmek isteriz ki, devletler artık gözlerle batarcasına tecelli etmiş olan hakikatleri görürler ve yüksek nazımlık mevkiinde kalarak ammenin nef'i için, istisnâî mahiyette tecviz edilen ahvalden ve malî mülâhazaların ve millî müdafaa kaziyesinin zarurî kıldığı hususattan gayri meselelerde, müteşebbis vaziyetine geçerek, ferdî teşebbüsü ve hürriyeti tahdidden ve millî iktisad kurmak görüşünü ile harb iktisadine devamdan ve lüzumsuz masraflar dolayisile halkın istihlâk kudretini tazyikten vaz geçerler"*³⁰.

Kitabının ilerleyen bölümlerinde ise yazar, Türk ve Müslümanların ekonomik yaşamdaki rollerini tarihten örnekler vererek açıklamaya çalışmaktaydı. Effimianidis'in, dünyanın birçok ülkesinde korumacı iktisat politikalarının yükselişe geçtiği, Türkiye'de ise Cumhuriyet Halk Partisi yönetimi tarafından devletçi politikaların uygulandığı bir dönemde serbest ticareti savunması dikkat çekicidir. Yazarın bu konuda, iktidar partisinden ve "ana akım" medyadan farklı düşündüğü görülmektedir.

Effimianidis'in kitabının ilk cildinin yayımlanmasının ardından çeşitli yazarlar tarafından kitapla ilgili tanıtım yazıları kaleme alınmıştır. Hüseyin Cahit Yalçın, dönemin en önemli fikir dergilerinden birisi olan Fikir Hareketleri'nde yayımlanan yazısında Effimianidis'in çalışmasını övgüye değer bulmuştur. Hüseyin Cahit, ekonomik kriz gibi büyük ve dünya çapındaki bir olayı, okuyuculara anlatabilmek ve onları aydınlatabilmek için yazarın başvurduğu yöntemi takdirle karşılamıştır³¹. Effimianidis'in kitabı hakkındaki bir diğer tanıtım yazısı ise Cumhuriyet gazetesinin yazarlarından E. Ekrem Talu tarafından kaleme alınmıştır. Talu'ya göre, "eski Mülkiye (Hukuk) mektebinin yetiştirdiği çok değerli ve seçkin ilim adamlarımızdan" Effimianidis'in "temiz bir Türkçe ve güzel bir üslûbla" kaleme almış olduğu kitabı, "pek karışık" olan ekonomik konuları yurttaşların yararlanabileceği biçimde ele almaktaydı³².

Yorgaki Effimianidis'in "Cihan İktisad Buhranı Önünde Türkiye" adını taşıyan kitabının ikinci cildi 1936 yılında yayınlanır. İçinde bulunulan zaman dilimindeki sorunların kaynaklarına inebilmek için tarihe başvurulması gerektiğini belirten yazar, *"Türk İnkılâbı, malî ve iktisadî bakımdan, memleketi ne halde buldu?"* sorusunun yanıtını arayarak başlar. Yazar III. Selim döneminden itibaren Osmanlı Devleti'nin mali ve iktisadi yapısında meydana gelen değişimleri, ekonomik bağımsızlığın yitirilme sürecini ayrıntılı olarak ele alır. 19. yüzyıl boyunca Avrupa devletlerinden alınan borçların giderek devletin sırtında bir yüke dönüştüğünü ve Düyun-ı Umumiye'nin kurulmasına yol açtığını da ekler³³. Buna karşın yazar, alınan borçlar ve yabancılara verilen imtiyazlar sayesinde Osmanlı ülkesinde yatırımların da gerçekleştirilebildiğini hatırlatmaktadır. Effimianidis daha sonra II. Meşrutiyet devrinde alınan borçlarla ülke çapında gerçekleştirilen bayındırlık faaliyetlerini değerlendirir.

29 A.g.e., s. 143-148.

30 A.g.e., s. 158.

31 Hüseyin Cahit Yalçın, "Matbuat Hayatı: Cihan İktisad Buhranı Önünde Türkiye", *Fikir Hareketleri*, 1935, S. 82, s. 59-60.

32 Ercüment Ekrem Talu, "Cihan İktisad Buhranı Önünde Türkiye", *Cumhuriyet*, 27 Nisan 1935, s. 12.

33 Yorgaki Effimianidis, *Cihan İktisad Buhranı Önünde Türkiye*, Kâadçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi, İstanbul, 1936, s. 3-59.

Effimianidis'e göre, Cumhuriyet döneminde izlenen ekonomi politikasının şekillenmesinde "Milli Mücadele"nin niteliğinin önemli bir rolü bulunmaktaydı. Türk inkılâbı, bir yandan Türkiye'de ekonomik çıkarları bulunan Batılı güçlere karşı, diğer yandan ise egemenliği elinden bulunduran Osmanlı sülalesine karşı gerçekleştirilmişti. Ona göre milli bir Türk devletinin kurulması sonucunu doğuran "Türk inkılâbı", diğer devrim süreçlerinden farklıydı: "*Türk inkılâbı, İngiliz ve Fransız ve sair milletlerin tarihlerinde görülen ve rejim değiştirmeye masruf ve matuf bulunan inkılâblarda olduğu üzere, sadece milleti hakim kılmaya ve mutlakiyeti idareyi ortadan kaldırmaya ve hürriyet ve müsavat ve uhuvveti akideleri sağlamlaştırmağa münhasır kalmayıp, birinci derecede, mevcudiyeti tehlikeye düşen bir milleti kurtararak, onun benliğini tebarüz ettirmeye ve herkese tanıttırmağa âzim ve sayı olmasına mebnî, Türk inkılâbını bu bakımdan tetkik etmek gerekti*"³⁴.

"Türk inkılâbcılarının devletçilik iktisadına varmalarının sebepleri"ni değerlendirirken Effimianidis, Türk inkılapçıların milliyetçi olduklarını, fakat bu milliyetçiliğin ırksal olmayıp kültürel bir milliyetçilik olduğunu belirtir. Ona göre; Türklerin ticaret ve sanat alanındaki zafiyeti ve teşebbüsten mahrumiyetlerinin yanı sıra toplumsal yaşamlarında "devlet"in sahip olduğu belirleyici rol de devletçilik politikasına yönelmesinde etkili olmuştu³⁵. Cumhuriyet hükümetlerinin devletçilik politikası kapsamında gerçekleştirdiği millileştirme çabalarına ve oluşturulan kurumlara değinen yazar, Türkiye'nin milli iktisat politikasını benimsemesinde Avrupa'nın Türkiye'ye dair beslediği sömürgeci niyetlerinden uzaklaşmamış olmasının da rolü olduğunu vurguluyordu: "... *Türkiyenin de, uluslar arası mubadele alânından uzaklaşarak dar bir milliyetçi iktisadına girmesi ve bazı hareket ve tedbirlerle yabancılardan hoşlanmalarına gitmemesi bir kabahat ise bu, Türkiye ve Türklerden ziyade, bu hallerden hoşlanmayanlara atfedilecek bir kabahattir*"³⁶.

Kitabının son bölümünü "Türkiye ekonomisi buhranının hususiyetleri ve tedavisi çareleri"ne ayıran Yorgaki Effimianidis, bir tarım ülkesi olan Türkiye'de üreticinin ve köylünün korunması gerektiğini belirtiyordu. Ona göre üretici, kendi kendine yetebilecek bir duruma getirilmeli, maddi bir yardıma ihtiyaç duyması halinde ise ona bu desteği devlet kuruluşları dışındaki kurumlar vermeliydi. Ülkenin ekonomik bünyesine ve üretim yöntemlerine aykırı sanayi kurmaya çalışmanın doğru olmadığını belirten Effimianidis, sözlerini şöyle sürdürüyordu: "*Böyle bir memlekete sahip olan Devletin de, önünde bu derecede geniş çalışma alanı varken, müdafaasının istilzam ettirdiği ve finansal ihtiyaçlarının gerektirdiği ve tümlük menfaatlarının zorlandığı hallerden başka alanlarda müteşebbis durumuna geçmemesi; ekonomi hayatının karışık ve ancak şahsî menfaat kaygusile başarılabilir ince işlerine el uzatmaması ve şahsî teşebbüsleri, Devlet rekabeti karşısında, felce uğratmıyarak müreffeh olması tabii bulunan ziraat ve iptidâî maddeler yönünü, bütün kuvveti ve vasıtalarile kuvvetlendirmesi gerekir*"³⁷.

Ekonominin tarıma dayandığı ülkelerde "hayatın ucuz" olmasının bir şart olduğunu belirten Effimianidis, üreticinin ve köylünün yaşam standartlarının iyileştirilmesinin ekonomi üzerinde olumlu etkiler yapacağı inancındaydı. Dünya ekonomik krizinin olumsuz etkilerinden en az hasarla çıkabilmek için yapılması gerekenler arasında; tasarrufun desteklenmesi, ülkede yasa egemenliğinin yerleştirilmesi ve çıkarılacak yasaların yurdun gereksinim ve şartlarına göre oluşturulmasını da belirten Effimianidis, sözlerini okuyuculara ve "büyük önderlerimize" saygılarını sunarak noktalyordu³⁸.

Görüldüğü gibi Effimianidis, çeşitli konularda tek parti yönetiminin izlediği devletçilik politikasına aykırı önerilerde bulunmuştur. Onun ekonomik konulara yaklaşımı, bir

34 A.g.e., s. 110.

35 A.g.e., s. 121-122.

36 A.g.e., s. 151.

37 A.g.e., s. 425-426.

38 A.g.e., s. 433-452.

hukukçunun giderek artan devlet müdahaleleri karşısındaki kaygılarını da yansıtmaktadır. Devletin ekonomik hayatta yönlendirici olması ve bireysel hak ve girişimleri engellememesi, ülkelerin izlediği "milli iktisat" politikalarının iktisadi buhranın ortaya çıkışındaki etkisine vurgu yapması, Effimianidis'in liberal bir anlayışa sahip olduğunu kanıtlamaktadır. Onun iki cilt halinde yayımlanan kitabı, ekonomik konulardaki bilgisini de ortaya koymaktadır. Nitekim basında yer alan haberlerden öğrenebildiğimiz kadarıyla Yorgaki Effimianidis, zaman zaman ekonomik konularla ilgili olarak konferanslar da vermiştir³⁹.

Yorgaki Effimianidis, 1938 yılında yayımlanan "Kanun Yapmak Bir Sanat mıdır?" başlıklı kitabı ile bu kez karşımıza hukukçu kimliği ile çıkar⁴⁰. Türkiye'de giderek artan hukuk alanındaki yayın kervanına kendisinin de katkıda bulunmak istediğini belirten Effimianidis, kitabı yazmaktaki amacını şöyle özetler: "... Türklüğün, pek eski devirlerdeki Hak ve Adalet telâkkisinden başlayarak, İslâm camiası ve Osmanlı Devleti ve yeni Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti zamanlarındaki Hak ve Adalet telâkkisine kadar geçirdiği evrimi göstermek üzere geniş tutturulan ve sosyetelerin doğum ve evrim ve inkıraz ve indiraslarıyla ilişkili Sosyoloji kanunlarıyla, Roma ve İslâm şeriatlarının tarihî evrimlerini ve bunların mukayeselerini de ihtiva eden ve bunlardan çıkarılacak sonuçlara göre, Adlî hayatımıza bir teşhis" koymaktır⁴¹.

Effimianidis'in bu eserinde de ele aldığı konuyu tarihsel bir perspektiften değerlendirmeye çalıştığı görülmektedir. Yazar, hukuk ve ahlak kurallarının değişimiyle ilgili görüşleri değerlendirdikten sonra, Türk ve İslam hukukunu incelemeye koyulur. Kitabının son bölümünde Türk Medeni Kanunu'nu ele alan yazar, "Yüce Türk Ulusunun, gökden ve gâipden ilham alan teolojik hayattan çıkararak, eşsiz inkilâbının ve Ulu Önderinin irşad eylediği pozitivist hayata girişi gibi muazzam ve tarihî hadise"nin tarihsel bir bağlam içinde değerlendirilmesi gerektiğine dikkat çeker. Bu bölümde Effimianidis, Türk devrimi ile ilgili düşüncesini de okuyucularıyla paylaşır: "İnkilâbımız, tekâmülcü değil, hamlecidir; yapacağını zamanın te'sirine bırakmıyarak, yüksek ve çok kuvvetli bir iradenin çizdiği yolda sür'atla yürüyerek, asırlarca ihmalin arada peyda etmediği uçurum ve mesafeleri doldurarak ve yakarak, müstahak olduğu en ileri mevzilere ulaşmak; müterakki laiklaşmadan ibaret sanılan beşer tarihinin uçsuz bucaksız yolunda geri kalmıyan yolcu durumuna gelmek şikkini tercihetmiştir". Yasaların, toplumların sosyal, kültürel ve ekonomik yapılarına göre oluşturulması gerektiğini hatırlatan Effimianidis, Türk Medeni Kanunu'nda bu bakımdan eksikliklerinin bulunduğunu ifade ediyordu. Ona göre medeni kanunun hükümleri, ülkenin ve ulusun gereksinimleri doğrultusunda düzeltilmeliydi⁴².

Türk toplumundaki sosyal, ekonomik ve hukuksal sorunları mercek altına alıp incelemeyi ve çözüm yolları üretmeyi kendisine bir görev görmüş olan Yorgaki Effimianidis'in bu kapsamdaki bir diğer eseri, "Vasiyetnamem Yahud Tehlike Çanı" adını taşır. 1949 yılında yayınlanan bu kitabında Effimianidis, Türk toplumunun karşı karşıya kaldığı ahlaki ve sosyal bunalıma dikkat çekmek ister. Ulusal basına yansıyan ve toplumdaki sosyal ve ahlaki çöküşü yansıtan haberleri veri alan yazar, "tehlike çanı sesinin geldiği noktaya kulakların çevrilmesini sağlayabilmek" ve ülke yöneticilerini uyandırmak için yazdığı yazıları bu kitapta topladığını belirtir⁴³.

Effimianidis bu kitabında; Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık da dahil olmak üzere çeşitli devlet kurumlarına gönderdiği, farklı talep ve yakınmaları içeren dilekçe ve mektuplarına yer vermiştir. Effimianidis'in siyasal ve toplumsal meseleler konusundaki

39 "Güneş Kulübünün Bir Daveti", *Cumhuriyet*, 17 Mart 1938, s. 6.

40 Effimianidis'in avukatlık yaptığı dönemde müdahil olduğu bir davaya ilişkin Yargıtay'a sunduğu layiha için bkz. Avukat Yorgaki Effimianidis, *Eleni ve Viktorya Ençonopulos'la Naime ve Hayrettin Taner Aralarındaki Şu'fa Davasına Mütelaik Olarak Yüksek Yargıtay'a Sunulan Temyiz Lâyihası*, Çituri Biraderler Basımevi, İstanbul, 1951, 12 s.

41 Yorgaki Effimianidis, *Kanun Yapmak Bir Sanat mıdır?*, Çituri Biraderler Basımevi, İstanbul, 1938, s. 5.

42 A.g.e., s. 96-97.

43 Yorgaki Effimianidis, *Vasiyetnamem Yahud Tehlike Çanı*, Çituri Biraderler Basımevi, İstanbul, 1949, s. 13.

duyarlılığını ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı bir azınlık mensubunun “40’ların cadı kazanında” merkezi yönetimle kurduğu ilişkiyi resmetmesi açısından önem taşıyan bu taleplerin içinde en ilginç kuşkusuz Cumhurbaşkanı İsmet İnönü’ye gönderilen mektuptur. 31 Mayıs 1944 tarihli bu mektubunda Effimianidis, İsmet İnönü’nün 19 Mayıs törenleri sırasında yaptığı konuşmada Türkiye’nin milli bir devlet olduğu ve “*azlık diye tanınmış olan vatandaşlar, her Türk vatandaşı gibi, kanunun bütün himayesine ve bütün vatandaş haklarına sahiptirler*” şeklindeki ifadelerini hatırlatarak kendisinin maruz kaldığı haksızlığa dikkat çeker. İstanbul Baro’sundan çıkarılmasına neden olup avukatlık yapmasına da engel olanların “engizisyonvari” oyunlarından söz eden Effimianidis, Cumhurbaşkanı’nın sözlerini adaletin tecelli etmesi bakımından önemli gördüğünü ifade eder. Effimianidis, “... güzel ve lâik Cumhuriyet rejimimizin dayandığı, eşsiz İnkilâbımızın istihdaf eylediği (Kültürel Milliyetçilik) yerine, münafesede ve tefrikayı bais ırkçılığı, kara taassubu ikame bahasına, yalnız adları Türk olan mahdud kimselerin ceblerini doldurmağa yarayan fikirler ve tedbirler ve telâkkiler bertaraf edilerek ... Adâletin, Adâlet ülküsünün hakim olacağına ve yalnız Anayasanın mesnet kılınacağına, bir müjde ve beşaret sayarak ve yapılmış olan haksızlıkların da ortadan kaldırılacaklarına senet” olarak gördüğünü ifade ederek sözlerini tamamlar⁴⁴.

Bu kitabında yer alan bilgilerden Effimianidis’in, o sırada Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri olarak görev yapmakta olan Hilmi Uran ile okul arkadaşı oldukları anlaşılmaktadır. Çünkü Effimianidis, 1948’de Hilmi Uran’a gönderdiği ve toplumsal sorunları ele alan bir raporda “yarım asrı mütecaviz bir zaman evvel, 1313-1317, İzmir idadisinde birlikte tahsilimiz sıralarında idi” ifadelerini kullanmaktadır⁴⁵. Effimianidis, Türk toplumunun karşı karşıya kaldığı sosyal, ekonomik ve ahlaki problemlere dikkat çektiği bu raporlarında “adalet ülküsü”ne değer verilmemesinden yakınmaktaydı. Yazar, 1933 yılında İstanbul adliye sarayının yanmasına rağmen yerine yenisinin inşa edilmemesini, 1943’te doğu sınırında 33 vatandaşın yargılama olmaksızın kurşuna dizilmesini ve bu durum karşısında hiçbir şeyin yapılmamasını, toplumdaki adalete karşı gösterilen ilgisizliğin kanıtı olarak değerlendirdiyordu⁴⁶.

SONUÇ

Bu makalede eserlerini ve düşüncelerini tanıtmaya çalıştığımız Yorgaki Effimianidis’in imparatorluğun ulus-devlete evrildiği süreçte, toplumsal birlik ve barışa destek verdiğini görüyoruz. Osmanlı İmparatorluğu’nun son yıllarında yaşanan siyasal gelişmeler, “anasır-ı Osmaniye”yi birbirinden uzaklaştırıp karşıt kamplara iterken, farklı topluluklara mensup “birey”lere çok fazla bir hareket alanı bırakmamıştır. Türk ve Yunan toplumları arasında I. Dünya Savaşı öncesinde ve sonrasında yaşanan gerginlikler ve milliyetçiliğin ayrıştırıcı doğası, birlikte yaşama olanağını azaltmıştı. Buna karşın Effimianidis örneğinde görüldüğü gibi, her iki toplumdan az sayıda da olsa bu gelişmelere karşı koyan, deyim yerindeyse “akıntıya karşı kürek çeken” isimler de mevcuttu.

Effimianidis, II. Meşrutiyet döneminden Cumhuriyet Türkiye’sine devam eden aşamada Türk ve Rum toplumları arasındaki gerginlikleri azaltmaya, iki toplum arasındaki iletişimi sağlamaya ve “ortak vatan” düşüncesi temelinde bir yakınlık kurmaya çalışmıştı. Yorgaki Effimianidis’in siyasal gelişmelerin yanı sıra hukuk, iktisat ve sosyal alanlardaki gelişmeleri önemseyen entelektüel birikiminin kültürel alanda ne ölçüde etki ettiğini ve izler bıraktığını tespit etmek güçtür. Ancak kendisiyle ilgili elimizdeki sınırlı bilgiye rağmen, bu uğurdaki uğraşından vaz geçmediği ve düşünsel anlamda da ilkeli ve tutarlı bir bakış açısına sahip olduğu yargısına varmak olanaklıdır.

44 A.g.e., s. 25.

45 A.g.e., s. 64.

46 A.g.e., s. 81-82.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

Başkanlık Osmanlı Arşivi Dahiliye Nezareti Mektubi Kalemî, (BOA-DH. MKT, 2614/44).

Başkanlık Osmanlı Arşivi Zabtiye Nezareti, (BOA-ZB, 326/120).

Başkanlık Cumhuriyet Arşivi Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü, (BCA, 30-1-0-0-55-336-4).

İstanbul Barosu Arşivi, (İBA) Sicil No: 2579.

Kitap, Makale ve Broşürler

Effimianidis, Yorgaki, *Cihan İktisad Buhranı Önünde Türkiye*, Kâadçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi, İstanbul, 1936.

Effimianidis, Yorgaki, *Cihan İktisad Buhranı Önünde Türkiye*, Kâatçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi, İstanbul, 1935.

Effimianidis, Yorgaki, *Eleni Viktorya Ençonopulos'la Naime ve Hayrettin Taner Aralarındaki Şu'fa Davasına Müteallik Olarak Yüksek Yargıtay'a Sunulan Temyiz Lâyihası*, Çituri Biraderler Basımevi, İstanbul, 1951.

Effimianidis, Yorgaki, *Kanun Yapmak Bir Sânat mıdır?*, Çituri Biraderler Basımevi, İstanbul, 1938.

Effimianidis, Yorgaki, *Vasiyetnamem Yahud Tehlike Çanı*, Çituri Biraderler Basımevi, İstanbul, 1949.

Efimyani, Yorgaki, *Sevgili Türk Kardeşlerimize Takdim Rum Kardeşleriniz*, Matbaa-i Kütübhaneye-i Cihan, y.y., 1324.

Gölen, Zafer, "Burdur Ermenileri ve Tehcir", *Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi*, (Ed. Bünyamin Kocaoğlu), İlkadım Belediyesi Yay., Samsun, 2017, s. 457-471.

Güllü, Ramazan Erhan, *Patrik Meletios Metaksakis ve İstanbul Rum/Ortodoks Patrikhanesi (1921-1923)*, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2017.

Hulkiender, Murat, *Bir Galata Bankerinin Portresi George Zarifi 1806-1884*, Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi Yayınları, İstanbul, 2003.

Karabulut, Umud, "Muhâmât Kanunu: Avukatlık Kurumunun Düzenlenmesi ve İstanbul Barosunda Yaşanan Tasfiyeler", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 2013/ Güz, S. 27, s. 79-104.

Kerimoğlu, Hasan Taner, *İttihat-Terakki ve Rumlar 1908-1914*, Libra Kitapçılık ve Yayıncılık, İstanbul, 2012.

Koçak, Cemil, "Barodan Atılan Rum Avukat İsmet İnönü'den Adalet İstiyor!", *Star*, 3 Ekim 2015.

Tahir, Kemal, *Bir Mülkiyet Kalesi*, İthaki Yay., İstanbul, 2009.

Talu, Ercüment Ekrem, "Cihan İktisad Buhranı Önünde Türkiye", *Cumhuriyet*, 27 Nisan 1935, s. 12.

Yalçın, Hüseyin Cahit, "Matbuat Hayatı Cihan İktisad Buhranı Önünde Türkiye", *Fikir Hareketleri*, 1935, S. 82, s. 59-60.

Sürelî Yayınlar

Ciddiyet/İlikrina

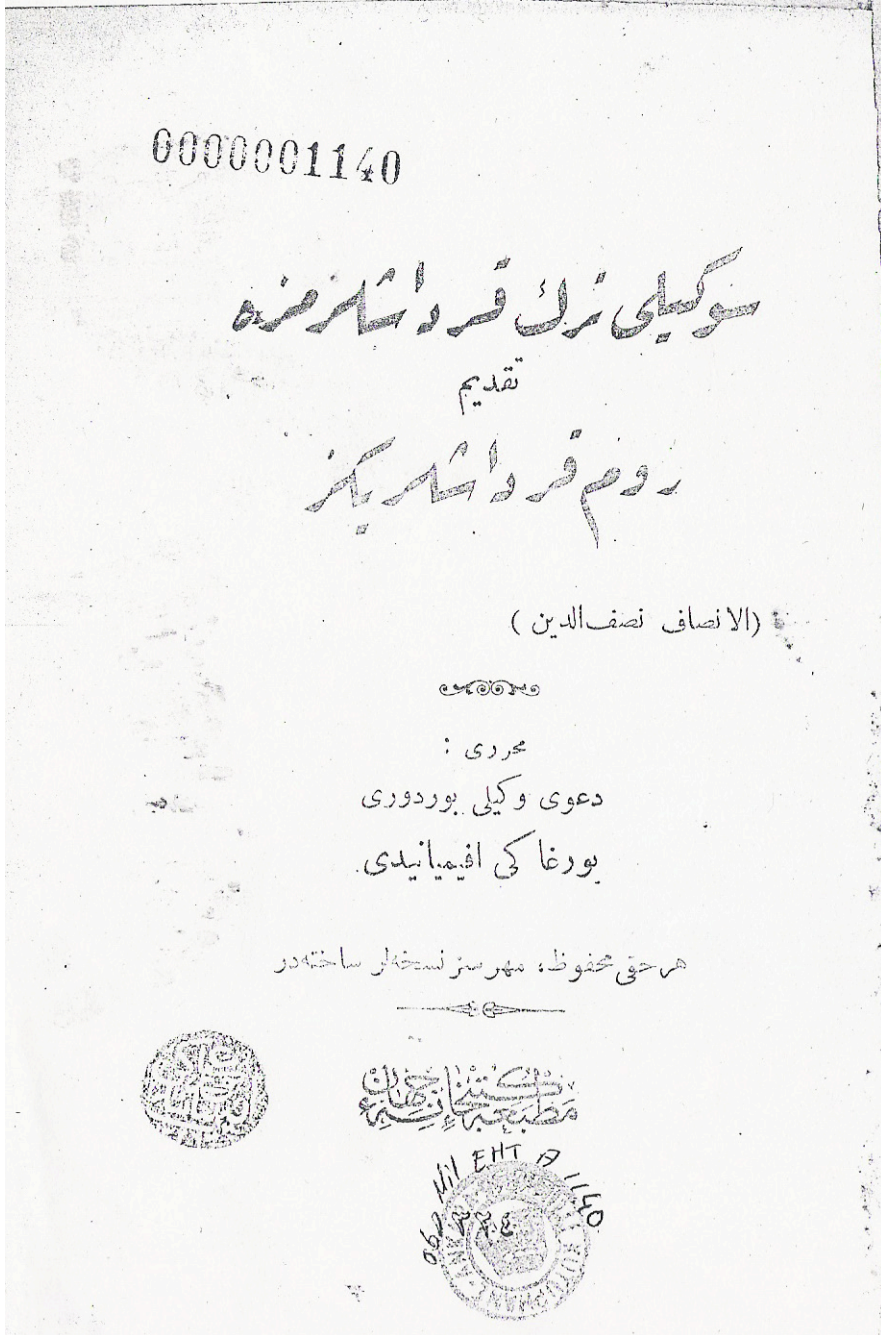
Cumhuriyet

Fikir Hareketleri

Sada-yı Millet

Star
Tanin
Yeni Gazete

EK 1: Yorgaki Effimianidis'in Kalem Aldığı "Sevgili Türk Kardeşlerimize Takdim Rum
Kardeşleriniz" Başlıklı Kitabın Kapağı

EK 2: Yorgaki Effimianidis'in Yayınladığı "Ciddiyet/İlikrina" Gazetesinin Osmanlı Türkçesi ile Yazılmış İlk Sayfası

EK 3: "Ciddiyet/İlikrina" Gazetesinin Yunanca Kısmı

Έτος α' αριθ. 1

ΤΙΜΑΤΑ ΠΑΡ. 20

Σάββατον 21 Μαρτίου 1909

ΟΡΟΙ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

Διὰ τὴν Κωνσταντῶν καὶ Ἀθηνῶν τὴν Ὀθωμανικὴν ἀποκεντρωτικὴν γρ. ἀριθ. 40

Πόσις αἰτήσις τῆς Διαβόσεως

ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΙΣ

ΕΚΔΑΙΕΤΑΙ ΚΑΘ' ΕΚΑΣΤΟΝ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ

ΑΕΦΘ-ΡΟΣ ΥΨ. ΠΥΛΗΣ

ΜΟΥΣΟΥΛΙΑ ΧΑΝ

ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΔΕΝ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΝΤΑΙ

ΠΡΟΝΟΜΟΥΧΟΣ Γ. ΕΦΗΜΕΡΙΔΙΔΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Ν. Χ. ΡΟΖΟΛΗΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Προσβλίσματα νέου

Ἡ Παιδεία καὶ ἡ ἐκπαίδευσις τῶν νεότητων τῆς Ὀθωμανικῆς πολιτείας...

Ἡ Παιδεία ἡμετέρας γενεῆς, τοῦ καιροῦ τοῦ ἀπονεύσαντος...

αὐτῆς, καθόσον ἡμεῖς πάλιν ἐπιβίβασαι...

Ἡμεῖς οὖτοι ἐκείνου τῆς προηγουμένης...

μὴν μὲτ' ὀφείλουσιν καὶ κενονεμεῖσθαι...

Ἐν τούτοις ποσὶν ἀποφασίαν κενόν...

Τούτων ἀποτέλεσμα ἐπισημαστέως...

σε ἄρνητικῆς φωνῆς τὸν προγράμματον...

Ἐν ταύτῃσι λοιπὸν καταστάσει προηγουμένη...

Αἱ ἀνεπιθυμηταὶ ἐπιπτώσεις καὶ ἡ πολιτικὴ ἀντιρροπία...

EK 4: Yorgaki Effimianidis'in Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye 1948 Yılında Gönderdiği Dilekçenin İlk Sayfası

DR. YORGAKI EFFIMIANIDIS
CUMHURİYET AĞSIVI
Hukuk Doktoru
YORGAKI EFFIMIANIDIS
Hukuki, İktisadi ve Mali İşlere Evi
Tüccar Vekili ve Müessesliği
Teasle Tarihi : 1904

E. V.
İstanbul 3/11/1948
Galata Billur Sokak Büyük Tünel han N.4
Telefon : 40194

Cumhur Başkanı Sayın İNBÜ
A N K A R A

Çok saygılı değer Başkan ,

Zatı ulyanızı , bugüne kadar , bir çok defalar tasdi etmiş ve , Yurdumuzda adalet ülküsünün saygı toplaması hususuna himmet sarf buyurmanızı , şahsî mağduriyetimin giderilmesi için olağu meretebe , Milletimizin kalkınması için de gerekli bulduğumdan ve sosyal meselenin her şeyden evvel mânevî olduğuna inandığımdan , bu himmeti candan dilemiştim .

Filhakika , içinde adalet ülküsü saygı toplamiyan bir toplulukta , her türlü rüdaet ve reziletlerin günlük olay haline geleceği ve , nefsi nefsi düşüncesi hakim olarak , maddeye , paraya tapınılacağı cihetle , kuvvetini ruhanşyetten alan içtimaî ve hattâ ailevî bağlar da çözülecek inhitat ve indiras emarelerinin belirtileriyile tedehhüş eden Millet ve Yurdseverlerin böyle bir himmeti dilemelerinden daha tabii bir şey olamazdı .

Binaenaleyh , her gün gözlerimiz önünde işlenen racialarla gerçekliği bir kat daha teyyüdeden mâruzatı anifemin , mezkûr fecayin ruhun üzerinde yaptığı baskı sevkiyle , dikkat nazara alınması dileğiyle , Zatı ulyanızı , bir kere daha tasdia mecbur olduğumdan , peşinden af buyurmanızı rica edereim .

Çok sevgili Başkan ,

17/1/945 tarihli arizemde de tekrarladığım veçhle , Milli tarihimizde yer alan Sizin gibi bir Zatin , bir hizbin , bir zümrenin değil , bilâ teffrik bütün vatandaşların tarafsız Şefi olmak ve bu suretle saygı ve sevgiye mazhar ve , hakka ve adalete hizmetle , müşerref bulunması , Millî ve Vatanî bir kazançtı ; çünkü , milletleriğin kalkınma ve yükselme , ancak ve ancak , bu ayardaki başların , varlıklarının mevcudiyetiyle müyesser olmak , tarihin bir mütası bulunmakla , bizim de bu kazançtan mahrum olmamaklığımız , elbette ki , mültezem bir keyfiyetti .

EK 5: Yorgaki Effimianidis'in İstanbul Barosu Arşivinde Bulunan Dosyasındaki Bilgileri

1 - Adı ve Soyadı	Yorgaki Effimianidis .	6 - Avukatlık mesleğine girmeye saik esbabın izahı	Hukuk tahsilimi bitirdikten sonra avukatlık mesleğini tercih ettim ve tercih sebebi de meslekte olan meyil ve sevgim idi .
2 - Babasının ve Anasının adı ve Soyadı	Babası Lâzari ve annesi Sofia soy adları Effimianis oğlu .	7 - Evli olup olmadığı ve geçindirme mecbur olduğu ailesi efradı	Evliyim üç çocuğum vardı ve her üçü de evlenmiştir. Benim geçindirmek zorunda olduğum karım ve hizmetçimdir , esasen karımın babasından kalma emlak ve akarı vardır ve aile yükünü kısmen o yüklenmiştir .
3 - Doğduğu yer ve doğduğu tarih	Burdur 1894/1896	8 - Ne ile geçindiği	Yukarıda arzettiğim gibi idari iş takibi ve te'lifat ve karımın iradı ile simdiye değin geçinip geldim.
4 - Ev adresi	Beyoğlu Cumhuriyet caddesi 37 n.11 Surp Ağop Apartmanının 4 N.11x dairedesi	9 - İstanbul Barosuna kayıtlı Avukatlardan tanıdığı zevattan lâkâk bes kişinin isimlerinin beyanı	Asım Sorğun , Ahmed Refik Gönül , Faruk Haznedar , Abdürrahman Yola , Muvaffak Banderli , Hasan Fikret Evsen , Resih Yegençil , Fethi Türkmen , Kaludî Laskeris ,
5 - İşbu talepname tarihine kadar geçirdiği hayatı hususiyede (Ve resmiyeden hâlasaten malûmat verilmesi)	322 tarihinden 924 tarihine kadar avukatlıkla meşgulken 924 tarihinde Barodan çıkarılmış olmağım üzerine idari iş takibi ve te'lifatla iştigal edegeldim	Talepnamesine rapteyle-digi vesikalar	Takdimname , Beyanname , doktor raporu , ikametgah senodi , avukatlık ruhsatnamesi , hukuk şahadetnamesi , nüfus cüzdanı , ünvan tezkeresi .

İstanbul Barosu Yüksek Reisliğine

Yukarıya icabeden malûmat ve izahat yazıldığı gibi icabeden evrak ve vesaik de bağılı olarak verilmiş olduğundan alelülul Baroga kayıtlı ve kabulüm hakkında lâzım gelen muamelelerin yapılmasını dilerim.

BARO
No: 1642

8
[Signature]